

JE O TROCHU MLADŠÍ A O TROCHU VĚŠŠÍ. K OSMDESÁTINÁM MUDR. JANA ŠEVČÍKA

V roce 1961 jsme ještě pracovali i v sobotu. Tedy, pracovali. Někdy. Jindy jsme čekali, až padne. „Haló, haló, je to hygienická stanice?“ ozval se v telefonu hlas zjevně opilého muže. „Ano, hygienická stanice Teplice“. „Je tam nákej doktor?“ „U telefonu doktor Kotěšovec, co si přejete?“ „Tady je svatba, a všichni, co jsou na dorty, tak jsou pos.aný, jenom já jsem na rum a tak jsem vožralej!“

Hned nato další telefonát. „Internát žákyň zdravotní školy. Naše děvčata mají takový průjem, že ani nedojdou na záchod. Asi po dortech, protože průjem nemá jen ty tři, které přišly pozdě z vycházky a za trest dort nedostaly. A soudružka vychovatelka, která dorty snědla za ně? Ta leží v nemocnici.“

Panečku, to byl fofr. Sobota, nesobota, padla, nepadla.

V pondělí už bylo jasné, že vzhledem k oblíbenosti dortů z teplické výroby, postihla stafylokoková enterotoxikóza tisíce nešťastníků a navíc, v důsledku konzumace domácích zásob, další stále přibývali. I v blízkém zahraničí.

Do výroby za mnou přišel mladík, tak trochu jako já, skoro blondák. Jen o něco mladší a o něco vyšší. (Někteří jízlivci později dodávali, že také o něco štíhlejší a hezčí. Že by někdo řekl, že i chytřejší, to jsem raději neslyšel).

„Pane doktore,“ řekl velmi uctivě, tiše, ale zřetelně, „dovolte, abych se Vám představil. Jmenuju se Jan Ševčík a mám se u vás hlásit“. „Tak tě, Honzo, vítám. Já jsem Franta a už na tebe čekám. Musím odejít a ty se dej do práce! Je jí tady nad hlavu, jak vidíš!“

Takhle, přímo z fakulty, vletěl MUDr. Jan Ševčík rovnýma nohama do dortů, krémů, šlehaček a jimi způsobených metabolických zbytků. Takhle vletěl na Okresní hygienickou stanici v Teplicích, zahrnul a zůstal. Když pomínu několikaletou přestávku ve vrcholových funkcích na KHS a ZÚ v Ústí nad Labem, tak zůstal v Teplicích dodnes. Takhle jsme se setkali my dva a od té chvíle jsme byli spolu a spolu s ostatními na „naší“ hygienické stanici.

Celníci, skláři, kuchaři, horníci, důchodci, novorozenci, dýchací funkce, askorbémie, stravování a vitaminizace školních dětí, školy v přírodě, bukalní testy, kaliper SOMET, výpočetní program NUTRICOM, jodurie, fluoridy v moči, poradny výživy pro těhotné, kojící a obézní, znečištění zevního ovzduší, elektrárny, sklárny, generátorové stanice, celostátní konference Výživa a zdraví, Program Teplice. To jsou jen příklady našeho společného zájmu a Honza, ač profesí výživář, se pletl do všeho, do všeho strkal nos. Ke všemu měl připomínky, námitky, na všem se chtěl podílet. Občas, někdy dost často, mi šel na nervy – později si dovolil tvrdit, že i já jemu. Dohadovali jsme se, přeli, hádali. Jednou mě tak rozčílil, až jsem řekl: „Honzo, ty snad chodíš do práce jen proto, abys mě na...!“

Spolu jsme přednášeli, publikovali. Spolu jsme přežili mnou zaviněnou auto destruuující havárii, spolu nám hned po nárazu spadly brýle a unisono jsme se zeptali: „Je ti něco?“

Spolu jsme zažili unikátní konference „Největší sranda v hygienické službě“, „Ještě větší sranda v hygienické službě“ a „Je po srandě v hygienické službě“. Spolu jsme oslavili padesátiny, šedesátiny, sedmdesátiny i moje osmdesátiny a letos v listopadu nás čekají ty jeho.

Jednou, už je to strašně dávno, mě Honza přemluvil, abych ho vzal s sebou na kontrolu hlubinného hnědouhelného dolu 1. Máj v Háji u Duchcova. Dnes už zcela zapomenutý důl byl pověstný svými velmi obtížnými pracovními podmínkami, vysokou prašností, nedostatečným větráním a výskytem lokálních požárů. Nebyla výjimečná pracoviště s teplotou nad 35 °C a s téměř sto procentní relativní vlhkostí. Vypuštěním vody z dvoulitrových lahví s oboustrannými hrdly, jsme odebírali vzorky vzduchu – horníci říkali větrů – k pozdějšímu laboratornímu vyšetření, měřili jsme teplotu, vlhkost, katalitickou hodnotu a koncentraci oxidu uhelnatého. K některým z pěti navštívených pracovišť jsme lezli po kolenou, k jiným jsme se plazili po břiše.

V podzemí jsme ušli asi 5 km a vraceli se ze spodního patra pěkně do kopce, částečně po žebříku položeném na zem. „Slepičák“ mu říkali. Vpředu, v rozporu s předpisy, šel horník, který nás doprovázel, pak Honza a poslední, podle mého názoru nejzdatnější, já. Ve vedru, prachu a trochu v předklonu kvůli nízké výšce nad hlavou. Dýchal jsem pěkně zhluboka a potil se jako kůň po překážkovém dostihu. Průvodce zrychlil, Honza také a vzdálenost mezi námi se zvětšila. Musel jsem trochu popoběhnout a neopatrně jsem se narovnal. Rána do hlavy o stropnici mě nekompromisně posadila. Než jsem vstal, zvedl těžkou koženou tašku se třemi vzorky „větrů“ a narovnal si plastovou přilbu, oba už byli pěkných pár metrů vpředu. Dostihl jsem je, ale to už jsem funěl jako kanec a nohy se mi trásly. Honza přede mnou si pohazoval Assmannem a křepce našlapoval. „Je dobře, poprvé na šachtě a zvládá to“ říkal jsem si. Po dalších asi 300 metrech mi už každý vrávoravý krok duněl v hlavě a v gumových holínkách mi čvachtal pot. A Honza šel. Pořád stejně. Krok za krokem, ráz, dva, levá, pravá, bez sebemenšího náznaku únavy. „Jak to, že ještě může? Vždyť je tady poprvé a není zvyklý?“ Zato já už jsem opravdu nemohl. Nohy se mi podlamovaly. Jenže zastavit se a požádat o odpočinek? Přece se nenechám zahanbit? To radši padnu. A tak jsem se, ústa do kořán, puls 160, poloviční bezvědomí, vlekl dál. Tašku s větry jsem táhl po zemi. Ještě aspoň deset kroků. A ještě aspoň k támhle té stojce, tam už se zastavím nebo padnu. Asi padesát metrů před námi se objevilo světlo. Hlavní chodba, čerstvý vzduch, náš cíl! Dopotácel jsem se. Před vstupem na hlavní chodbu bylo třeba překonat bezpečnostní závoru uloženou ve výši asi 70 cm. Zastavili jsme se. Průvodce se opřel o stěnu, zhluboka oddychoval a polohlasně konstatoval, že příště se raději vrátí ke sbíječce. Honza přistoupil k závoře a pokusil se zvednout pravou nohu. Nešlo to. Poodstoupil a zkusil to levou. Marne. Odevzdaně se sesunul a podlehl. Já jsem si mezitím odpočinul a snadno a vítězně jsem překážku překročil.

V koupelně jsme vedle sebe leželi ve vaně až po okraj naplněné teploučkou vodou. Na hladině plavaly mastné šmouhy uhelného prachu a z vody vyčuhovaly jen naše blondaté hlavičky. Únava se pomalu rozpouštěla a Honza se přiznával, jak byl unavený už krátce po zdolání „slepičáku“, jak ho bolely nohy, jak se potil, jak mu čvachtalo v holínkách a jak to, že já za ním klidně dupu jako slon bez známek únavy. Jak už opravdu nemohl a několikrát chtěl zastavit a požádat o oddych. Jenže to ne! Přece se nenechá zahanbit, vždyť Franta je o čtyři roky starší! To radši padne. A to už jsem se chechtal a pak jsme se chechtali spolu a dlouho.

Takže osmdesát! Není to zrovna málo na jednadřicáté století. Ale dostáváš se Jene do dobré společnosti těch, kteří si pořád ještě něco pamatují, lidí natolik normálních, rozumných a seriózních, že je jim prominuta i nějaká pošetilost či bláznivina, do společnosti těch, kteří už nemusí, ale mohou! Když můžou.

Tak ať se Ti v takové společnosti ještě dlouho a dobře plave v té teploučké vodě života, ve které se únava snadněji vytrácí a nad nějakou špínou, co vyplave na povrch, se jen rukou mávne.

MUDr. František Kotěšovec